

9.2. Свидетелство на Момчил Кючуков за летците Николай Бошнаков, Руси Русев и Йордан Георгиев³³⁴

Капитан Руси Русев (1912, с. Иваново, Харманлийско) е командир на 1/6 изстребителен орляк, а майор Николай Бошнаков (1911, Плевен), кавалер на ордените „За храброст“ и „Свети Александър“, е командир на 2/6 изстребителен орляк. И двамата са сред легендарните защитници на българското небе по време на Втората световна война, с регистрирани въздушни победи.

На 25 май 1946 г. двама летци от 1/6 орляк, поручиците Владимир Александров и Найдено Стоянов, бягат с два самолета „Як-9“ на Въздушни войски в Италия. Командирите Русев и Бошнаков са арестувани по обвинение в съучастничество. По-късно Русев е оправдан, но е привлечен като свидетел по делото, а майор Бошнаков прекарва 11 месеца в РО-2 и в гарнизонния затвор, където е подложен на садистични инквизиции и на два пъти му е инсцениран разстрел. След процеса майор Бошнаков е оправдан, но заедно с капитан Русев са уволнени „в интерес на службата“. Капитан Русев е изселен в Казанлък. Работи като каруцар, занаятчия и работник в текстилна фабрика. След започване на всяка работа е арестуван от ДС и е принуждаван да стане доносник, но всеки път отказва. Накрая остава окончателно без възможности за работа.

Поручик Йордан Георгиев (1917, Сливен) завършва Военното училище в 59-и випуск „Балкански“, специализира като военен пилот към въздушното разузнаване във военната база в Бромберг, Германия, и служи на летище Пловдив в състава на 5-и бомбардировъчен полк. Уволнен е от армията през 1945 г., след което се занимава с производство на дървени играчки и поддържа семействата на загиналите си колеги и тези, които са били задържани от ДС. В началото на 1947 г., след многократни арести в ДС, е вкаран в затвора за четири месеца. Девизът, който той отстоява през целия си живот е „Бъди летец, дори мъртвец, но никога подлец“.

Тримата летци се събират и с помощта на местен човек от с. Иваново, Ямболско, организират бягството си през българо-турската граница в нощта на 15 срещу 16 август 1948 г., но човекът, който трябва да ги преведе през браздата, се оказва информатор на ДС. Същият ги насочва към засадата на граничния отряд и те са разстреляни.

Посмъртно, с Министерска заповед К-684 от 14 октомври 1993 г., Николай Бошнаков е повишен в чин полковник, а Руси Русев и Йордан

³³⁴ По материали, предоставени от Момчил Кючуков, внук на майор Николай Бошнаков и главен организатор на изграждането на паметник на тримата авиатори.

Георгиев са произведени в чин подполковник. Днес близо до с. Георги Добрево, Свиленградско, където тримата са убити, на магистрала „Марица“, е издигнат техен паметник.

9.3. Свидетелство на Стефан Богданов за затворите в комунистическа България

„Чуствам, че целия си съзнателен живот, от детството до старостта си, съм жертвал за една порочна идеология, която противоречи в практиката си на основните права на човека и на свободния дух в човешкото общество, винаги маскирана с демократични фрази, а по същество – едно брутално насилие върху човешката личност и световния прогрес, или както заключава едно вицово определение на социализма – това е победа на „прогресивните сили“ над здравия разум.... Написах тези заключителни мисли в Швейцария през май 1986 г.“

С тези думи приключват мемоарите³³⁵ на Стефан Богданов (1910–1986), който броени дни по-късно почива в Германия. Текстът е реакция на изказания от сина му Петър упрек: „Ти на колене трябва да паднеш пред българския народ за това, което ти и твоите партийни „другари“ сте му сторили!“³³⁶

Стефан Богданов е активен участник в нелегалното комунистическо движение и началник на контраразузнаването на ДС след 9 септември 1944 г. Една година е и началник на следствието в ДС. През 1949 г. е арестуван и разследван до 1951 г. Пребиван от бой, държан денонощно изправен и буден в продължение на седмици, от него се иска да признае, че е подслушвал съветската легация и телефоните на Георги Димитров и Васил Коларов. За да спре непоносимите мъки, „признава“, че е получил нареждане от Трайчо Костов да арестува Васил Коларов и Вълко Червенков. Осъден на 15 г. затвор, седем години е в Бургаския затвор и в ТВО „Белене“. Освободен е след Априлския пленум през 1956 г., реабилитиран и назначен за директор на „Българска фотография“, след което е търговско аташе в Швейцария и съветник на министъра на земеделието. Освободен е от поста, след като изпраща писмо до ЦК на БКП в защита на Солженицин. През 1981 г. е арестуван, разследван и изключен от БКП.

³³⁵ Богданов, Стефан, Две смърти няма, а без една не може. София, К&М, 1991, 156 с.

³³⁶ Стефан Иванов Богданов. Източник: pametbg.com.